

SYNOPSIS
 THESISIVMSIVE
 AXIOMATVM IVRIS, AD
 Primam partem Pandectarum seu Dige-
 storum, Iuris Ciuilis Ro-
 mani,

Authore *Jamato. Hoc opus primum cum
 Expurgatione*

DETHARDO HORSTIO I. V. DOCTO-
 re & in Academia Iulia Helmstadiana
 Professore.

VIRTVS INVIDIAM VINCIT.

Cum gratia & Priuilegio.

HELMSTADII

Excudebat Jacobus Lucius Transylvuanus.

Anno M. D. LXXXIII.

*Ha uniforme al
 expurgatio de la-
 no de + 632
 Andres Mendez
 Tugun de la
 Madrid*

COLL. SOC. IESV SALM. EX DONO REGVM

AVGVSTISSIMO CAESARI,
DOMINO RV DOLPHO
SECVNDQ,

Romanorum Imperatori inuictissimo,
Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ &c. Re-
gi, Archiduci Austriæ, Duci Burgun-
diæ &c. Domino suo cle-
mentissimo,

Dethardus Horstius I. V. Doctor
salutem.

MIretur forsitan Augustissime
inuictissimeq; Imperator, Domine Cle-
mentissime, Cæsarea tua Maiestas, quid
nam ferant exiguæ hæ, & quidem pauca
pagellæ, quas sibi nuncupatas videt, quæ-
ratq; quæ me ratio eò audaciæ impulerit,
vt tantæ Maiestati, tam exiguum & leuidense munusculum
offerre non reformidauerim: Exponam autem, Augustif-
sime Imperator, Cæsareæ tuæ Maiestati, huius rei causas,
quantum quidem ego pro ingenij mei tenuitate iudicare
possum, non leues, illud à Cæsarea tua maiestate, debita
summaq; animi deuotione ac submissione petens, vt pauli-
sper ab alijs imperialibus grauissimis curis negocijsq; vaca-
re, ac pro innata sua, totiusq; Illustrissimæ Aultriacæ fami-
liæ benignitate, paucula hæ, quæ de ratione docendi in-
terpretandiq; Iuris, quàm breuissimè referam, clementi o-
culo obiter perlustrare dignetur. Commemorat Iurecon-
sultus Pomponius, originem & propagationem veteris Ro-
mani Iuris referens, statim post leges duodecim tabularum
propositas, disputationibus fori effectum esse, vt quemad-
modum naturaliter euenire solet, diuersa disceptantium

DIGESTORVM SEV PANDECTARVM IVRIS
Ciuilis Romani.

PARS PRIMA.

Disput. I. Respond. Iustus Benius, Gottingensis.

De Iustitia & Iure: Titulus Primus.

- 1. 2. *Iuris finis, eiusq; descriptio.*
- 3. 4. 5. *Iurisprudentiæ descriptio, & iuris duplex partitio.*
- 6. 7. 8. *Naturalis iuris proprietas, & quomodo id improprie vel proprie accipiatur?*
- 9. 10. 11. *Ius gentium quomodo accipiatur?*
- 12. 13. *Iuris gentium effectus.*
- 14. 15. *Ius ciuile quomodo accipiatur?*
- 16. 17. 18. *Ius Ciuile Romanum quomodo distingatur.*

I. uri operam daturum in primis nosse oportet, quis sit huius artis finis: Est autem ius propter conseruandam iustitiam introductum: quo sensu Ictus Vlpianus dixit, Ius à iustitia appellatum esse ^a: & iustitiam esse constantem & perpetuam voluntatem, Ius suum cuiq; tribuendi ^b.

a. l. 1. in princip. h. tit. de iust. & iu.

II. Ius ab eodem Vlpiano dicitur ars boni & æqui: cuius notitiam Icti. profiteantur: quia videlicet ex Iuris doctrina, etiam quid bonum & æquum sit quemq; facere vel non facere, quodammodò eluceat ^c.

b. l. 10. Iustitia. in princip. h. tit. & tex. in prin. tit. l. eo.

c. d. l. 1. in prin. vers. ius est.

III. Iurisprudentiam, similiter dicit Vlpianus, esse diuinarum & humanarum rerum notitiam, Iusti atq; iniusti scientiam: quia diuini atq; humani Iuris notitiam, atq; ita iusti etiam

a tiam

SYNOPSIS
THESISVM SIVE
AXIOMATVM IVRIS, AD
Tertiam partem Pandectarum seu Dige-
storum, Iuris Ciuilis Ro-
mani,

Authore *Sannazii, opus cum expurgatione
permissum.*

DETHARDO HORSTIO, I. V. DOCTO-
re, & in Academia Iulæ Helmstadiana
Professore.

VIRTVS INVIDIAM VINCIT.

Cum gratia & Priuilegio.

HELMSTADII
Excudebat Iacobus Lucius Transylvanus.
Anno M. D. LXXXIII.

INCLYTO
ILLVSTRISSIMO
QVE PRINCIPI AC
DOMINO, DOMINO
AVGVSTO,

Sacri Romani Imperij Archimarscalco &
Electori, Duci Saxonix, Landtgravio Thu-
ringix, Marchioni Misnix, Burggravio
Magdeburgensi &c. Domi-
no suo Clementissimo,

DETHARDVS HORSTIVS,
I. V. DOCTOR,
Salutem.

*Vnanimis est, InclYTE Illustrissimeq; Prin-
ceps, Domine Clementissime, omnium Iuris
Antecessorū sententia, multorum seculorum
iudicio iam comprobata, in immenso illo va-
stoq; Iuris Ciuilis Romani pelago interpre-
tando, nullam posse commodiorem inueniri, teneriue viam,
quàm si quis, quasi sapientissimus Nauclerus, aduersus irru-
entes hinc inde ingentes fluctus, inmanès superuenientes
procellas, durissimos oppositos scopulos, velorum contractio-
ne & inhibitione, clauiq; prudenti non minùs quàm firma gu-
bernatione, nauem in tuto retinens, & per medium profun-
dum eundo, recta via nauem in portum deducens, ita à ve-
hementissimis fluctibus variorum diuersorumq; iuris respon-
sorum*

DIGESTORVM SEV PANDECTARVM

Pars Tertia:

LIBER DVODECIMVS:

Disputat. I. Respond. VVillicbius Piscatorius Mundenfis.

Derebus creditis, si certum petatur, & de certi conditione:

Titulus Primus.

1. 2. 3. *Creditum quid, & quomodo à mutuo differat?*
4. 5. 6. *Mutuum quomodo datione contrahatur?*
7. 8. *Mutuum quas pactiones recipiat?*
9. 10. 11. 12. *Mutuò dantem oportet esse dominum, aut domini loco.*
13. 14. *Quomodo breui vel longa manu mutuum contrahatur?*
15. *Conditio quid & quotuplex?*
16. 17. 18. 19. *Certum quid, & certi conditio ex quibus causis competat?*
20. 21. *Certi conditio numeratæ pecuniæ, quomodo à triticaria differat?*
22. *Vltramontanorum & Citramontanorum disputatio.*
23. 24. *Conditio triticariæ proprietatis.*
25. *Conditio pecuniæ numeratæ in bonæ fidei iudicijs.*

I.

Voniam multa, ad contractus varios pertinentia, iura, Prætor sub hoc titulo proposuit, ideò rerum creditarum titulum præmisit: credendi enim appellatio generalis est, & omnes contractus, quos alienam fidem secuti instituimus, complectitur: quia cuicumque rei assentiamur, alienam fidem secuti, mox recepturi quid ex *a. l. i. b. tit.* hoc contractu, credere dicimur ^a.

II. Creditum ergo à mutuo differt, quasi genus à specie: nam creditum consistit etiam extra eas res, quæ pondere, numero mensurae continentur, sicut si eandem rem recepturi sumus ^b. *b. l. 2. §. creditum. b. tit.*

B In-